

Ink. 2015 -03- 09

Dnr: 106-446/2015

Till: 29

10.
 Motion till Stockholms kommunfullmäktige
 - n det ar

Upprätta ett minnesmärke över utbildnings-, kvinnorätts- och demokratipionjären Anna Whitlock

Den manliga dominansen genom historien manifesterar sig också i stadsrummet, genom monument och gatunamn. Det vore en överloppsgärning att försöka "efterhandskorrigera" detta förhållande, som speglar en historisk verklighet. Däremot bör vi ta chansen att uppmärksamma viktiga insatser som gjorts av och för kvinnor, när möjligheten finns. En kvinna värd att uppmärksamma är Anna Whitlock (1852-1930). Bland de kvinnor och män som bidrog till att forma ett demokratiskt och mer jämlikt Sverige och Stockholm för hundralet år sedan, står hon i första ledet.

Delar av Anna Whitlocks gärning har blivit mer allmänt känd och populariserad genom SVT:s drama *Fröken Frimans krig*, där hon är förebild för huvudpersonen. Anna Whitlock tog 1905 initiativ till konsumentkooperativet Svenska Hem – men hon hade redan då hunnit göra många stora insatser. Hon skulle hinna göra många fler, som pionjär för flickors jämlika utbildning, i samma villkor och samma miljö som pojkar, och som förkämpe för den allmänna rösträtten och kvinnors lika rättigheter i stort.

Efter en lärarinneutbildning och verksamhet, bland annat som Aftonbladets korrespondent i Paris, grundade Anna Whitlock 1878 en flickskola, som 1893 blev en av de första samskolorna, där flickor och pojkar undervisades tillsammans. 1905 döptes denna skola om från Stockholms nya samskola till Whitlockska samskolan.

En av Whitlocks vänner och samarbetspartner var Ellen Key. Förutom samundervisningen, radikal för sin tid, präglades skolan och undervisningen också i övrigt av nytänkande som stod i bjärt kontrast med konservativa strömningar i samtiden: neutralitet i religionsfrågor, större tonvikt vid naturvetenskapliga och praktiska ämnen, en koppling till verkligheten utanför klassrummet genom t ex naturstudier och studiebesök. På schemat stod även kökskunskaper, sy- och träslöjd och sexualhygien – för både flickor och pojkar.

Anna Whitlocks bildningsgärning gick vida utöver hennes egen skola. Hon var en opinionsbildare för modern pedagogik och undervisning. Hon verkade också i det praktiska för förbättringar i människors vardag, bl.a. genom ovan nämnda Svenska Hem (som för övrigt skildras i en minst lika spännande berättelse som TV-dramat, i en facklitterär bok av Monika Björk och Eva Kajjser). Hon var också ordförande i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt (LKPR) från dess tillkomst 1903 till 1907, och ännu en gång mellan 1911 och 1912.

Anna Whitlocks politiska hemvist var i det frisinnade, senare liberala, partiet, men i sin modernitet och sin också praktiska inriktning är hon en förebild för dagens politiker oavsett partifärg.

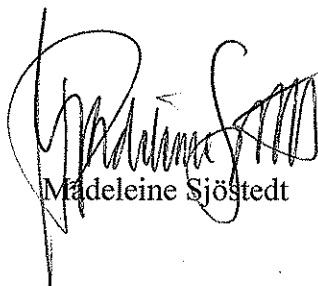
Anna Whitlock kommer, efter initiativ av Folkpartiet och skriftställaren Anders Johnson, att äntligen få en gata uppkallad efter sig i den nya Hagastaden. Men hennes gärning förtjänar större uppmärksamhet, för den hon var och det hon åstadkom som person, och för det hon representerar: de lika rättigheterna som elev, konsument och medborgare, oavsett kön eller andra förutsättningar.

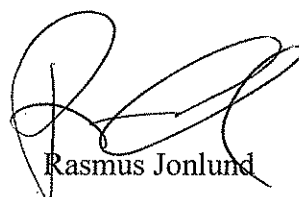
Anna Whitlock är en av de kvinnor vars plats i Stockholms och Sveriges historia rättfärdigar en större närvaro i stadsbilden. Ett minnesmärke av större slag bör därför upprättas, lämpligen alternativt i nära anslutning till den Whitlockska samskolans byggnad på Eriksbergsgatan nära Humlegården, eller vid den nya gata i Hagastaden som kommer att bära hennes namn.

Mot bakgrund av det som anförs ovan yrkar vi

- att kommunfullmäktige beslutar om att Stockholms stad inrättar ett större minnesmärke över utbildnings-, kvinnorätts-, konsument- och demokratipionjären Anna Whitlock

Lotta Edholm

Madeleine Sjöstedt

Rasmus Jonlund